
Een ander soort koning

Op weg met Abraham, deel 4

We gaan verder met het verhaal van Abram. De vorige keer zagen we hoe Lot en Abram noodgedwongen uit elkaar moesten gaan. Lot koos ervoor om in de streek van Sodom en Gomorra te gaan wonen. Een streek die symbool staat voor een wereld waarin iedereen allereerst en allermeeft met zichzelf bezig is.

Luisteren: Genesis 14

- Denk na over de vraag: hoe ga jij om met conflicten in je eigen omgeving? Welke rol speelt God daarin?

Diezelfde streek komen we in het gedeelte van vandaag weer tegen. We lezen van vier koningen die met hun legers strijden tegen vijf andere koningen en hun legers. En onder die vijf laatste koningen komen we ook de koningen van Sodom en Gomorra tegen. Daarmee worden we direct al gewaarschuwd: die oorlog die zich hier

gaat voltrekken zal niet zomaar aan Abram en zijn familie voorbijgaan. Lot koos ervoor om in de streek van Sodom en Gomorra te gaan wonen, maar nu blijkt dat hij midden in een oorlog terecht gekomen is.

Abram en zijn familie worden dus direct geraakt door dit conflict. Wat zijn de gevolgen? Wat wordt het lot van Lot? Hoe reageert Abram hierop? Blijft hij keurig in het beloofde land en verschuilt hij zich achter Gods beloften, in de trant van: 'sorry Lot, maar jij hebt hiervoor gekozen, dan moet je ook de gevolgen ervan dragen. Ik heb je duidelijk gezegd dat je in het beloofde land moest blijven, maar jij wilde niet'? Of stort hij zich helemaal in het oorlogsgeweld? En als dat laatste het geval is, wat doet dat dan met Abram? Waarin verschilt Abram dan van zijn omgeving? Of helemaal niet?

Eigenlijk komen we daar ook tussen de regels door het thema van dit hoofdstuk op het spoor: *hoe verboudt een christen zich tot wat er zich in deze wereld afspeelt? Hoe ga je om met de conflicten in deze wereld en je omgeving? Hoe sta je daar zelf in? Welke rol speelt God daarin?* Laten we maar kijken wat er gebeurt.

Gebed

Bid of God je wil helpen bij het nadenken over de plek die je in neemt in de wereld.

Het geweld van de wereld

We lezen van een oorlog die zich afspeelt tussen negen koningen. Tot nu toe speelde heel het leven van Abram zich betrekkelijk geïsoleerd af. Natuurlijk, hij had te maken met allerlei uiterlijke omstandigheden en ook hebben we de farao van Egypte al voorbij zien komen, maar de grote ontwikkelingen op politiek gebied kwamen niet aan de orde. Het leek alsof het leven van Abram zich afspeelde in een soort compound waarin het alleen maar ging om hem, God en zijn directe familie. Maar nu komt opeens de wereldpolitiek de compound binnen. Een indrukwekkend verbond van koningen neemt het op tegen een andere coalitie van machthebbers.

Sommige uitleggers proberen te zoeken naar een historisch bewijs voor deze oorlog, maar eigenlijk is dat niet zo relevant. Voor de schrijver is dit namelijk niet zomaar een oorlog, maar staat deze oorlog op een bepaalde manier ook symbool voor hoe het er in deze wereld aan toe gaat. Neem nou die twee koningen van Sodom en Gomorra: de een heet Bera en de ander Birsa. Dat zal je weinig zeggen, maar in het Hebreeuws hebben zit er iets ambivalents in. Bera heeft het Hebreeuwse woord voor 'kwaad' in zich en Birsa het Hebreeuwse woord voor 'goddeloosheid' of 'misdadigheid'. Met andere woorden: deze twee koningen staan symbool voor het kwaad dat in deze wereld z'n toevlucht neemt tot geweld.

Het is een heel realistische beschrijving van de schrijver. Zo zit deze wereld toch in elkaar? Je hoeft de krant maar open te slaan of je komt in aanraking met mensen die elkaar met geweld bestrijden. Is het niet op grote militair-politieke schaal, dan is het wel in de berichten over kleinere misdaden.

Verwerking

- Herken je wat er gezegd wordt over het geweld van deze wereld? Heb je zelf ervaring met fysiek, verbaal of psychisch geweld?

Dan hebben we het trouwens alleen nog maar over het fysieke geweld: maar hoeveel psychisch of verbaal geweld wordt niet gebruikt in deze wereld? Dat komt meestal niet in de krant, maar speelt zich af in gezinnen waar bijvoorbeeld de vader als een tiran heerst, huwelijken waarbij een van de partners het slachtoffer wordt van psychisch of verbaal geweld, of op het werk waar sommige werknemers stelselmatig gekleineerd worden. Intimidatie, discriminatie, seksisme en moslimfobie zijn zo maar een paar dingen waar je regelmatig mee geconfronteerd wordt. De wereld van Genesis 14 lijkt verdacht veel op de wereld van vandaag.

Lot wordt het onschuldige slachtoffer van dit gewelddadige conflict. Hij had gekozen voor het land rondom Sodom en Gomorra omdat het eruitzag als het paradijs, maar het blijkt een hel te zijn. Hoe realistisch is dat niet? Grof geweld wordt gebruikt, maar vaak zijn mensen die er niets mee te maken lijken te hebben het slachtoffer. Zo is het met Lot: hij had niets met deze hele strijd van doen, maar hij zit wel met de gebakken peren.

Bid voor mensen die te lijden hebben onder fysiek, verbaal of psychisch geweld

Abram begeeft zich in de strijd

En Abram? Zodra hij het nieuws hoort over het lot van Lot komt hij in actie. Dat is opvallend! We hebben Abram tot nu toe niet leren kennen als iemand die snel zijn toevlucht neemt tot geweld. Integendeel: hij houdt niet van conflicten en ruzie. Hij is eerder iemand die conflicten uit de wet gaat. Dáárom was hij zo meegaand - zeg maar gerust slap - geweest bij Faraó toen het over Saraï ging. Dáárom had hij erop aangedrongen dat hij en Lot uit elkaar zouden gaan. Alles om conflicten te voorkomen.

Maar nu aarzelt Abram geen moment. Lot is in de problemen, dan kan ik hem niet zomaar laten stikken. We kunnen er denk ik ook iets van karaktergroei in herkennen. Toen Abram in Egypte was had hij als een slappeling Saraï opgeofferd om maar geen ruzie te krijgen. Dat was hem slecht bekommen. Dat zal hem nu niet nog een keer gebeuren.

En zo stort Abram zich in de strijd. Niet om zijn eigen belangen veilig te stellen, maar om op te komen voor een onschuldig slachtoffer. Mooi! Abram gaat niet mee in het geweld van deze wereld om er zelf beter van te worden, maar tegelijk is hij ook niet bang om vieze handen te maken op het moment dat iemand anders een onschuldig slachtoffer dreigt te worden. Hij trekt zich niet terug in zijn veilige compound waarin het alleen gaat om hem zelf en zijn relatie met God, maar stort zich met geweld midden in een wereld vol allerlei vormen van geweld.

Als het gaat om het onderhuidse thema van dit hoofdstuk, dan zouden we alvast het volgende kunnen concluderen: in deze wereld vol geweld mogen we ons in navolging van Abram niet afzijdig houden als we zien dat onschuldigen getroffen worden.

Dat moeten we trouwens niet gelijk groot maken, alsof we in een keer alle issues van de wereldpolitiek moeten gaan oplossen. Dat deed Abram ook niet. Waarschijnlijk waren er veel meer onschuldige slachtoffers dan alleen Lot. Maar alleen Lot zet Abram in beweging, want daar ligt zijn directe verantwoordelijkheid. De gevangenneming van Lot doet een moreel appél op het verantwoordelijkheidsbesef van Abram. Zo is het ook met ons: we kunnen niet direct alle wereldproblematiek oplossen - hoewel we natuurlijk ook op dat gebied ons niet ongeïnteresseerd afzijdig moeten houden - maar we moeten wel heel nadrukkelijk zoeken naar waar wij geconfronteerd worden met dat morele appél. Of moet ik zeg: christelijke appél? Als we in onze omgeving - op ons werk, in de familie, in de buurt - zien dat mensen onschuldig en weerloos worden weggezet - verbaal, psychisch of fysiek - dan kunnen we ons niet verschuilen.

Verwerking

- De gevangenneming van Lot doet op Abram een moreel appél: Neem eens even een moment en beeld je iemand in uit je eigen omgeving bij wie je dit appél hebt ervaren of ervaart. Deel dit met elkaar.

Abram gaat op oorlogspad. Met een klein legertje, dat dan weer wel. Dat moet heel wat moed gevergd hebben van Abram en zijn mannen: 318 man, tegenover de legers van vijf koningen. Of zullen dat ook niet zulke grote groepen geweest zijn? Misschien niet, maar toch wel met meer en beter toegerust voor de strijd dan de veehouders van Abram. Maar blijkbaar durft Abram het aan, of in elk geval vindt hij Lot zo belangrijk dat hij het risico neemt.

Vraag God of Hij je ogen wil openen voor de mensen die op jou een appél doen

De koning van het kwaad

We lezen dat het Abram lukt. Met een nachtelijke aanval weet hij de vijand te verrassen en ook Lot te bevrijden. Eind goed, al goed, zou je zeggen. Dat zou je zeggen, ware het niet dat de koning van Sodom weer om de hoek komt kijken. Hij was in een aardpeklbron gevallen, maar is er toch weer uitgekomen. Of wellicht was het alleen maar een manier om niet gepakt te worden. En nu staat hij voor Abram: de koning van het kwaad. Welk appél gaat er eigenlijk van hem uit? Wat komt hij doen? Zal Abram bang geweest zijn?

Dat laatste denk ik niet. De koning van Sodom was nog maar net verslagen en zal niet zomaar een nieuw leger hebben verzameld. Bovendien had Abram zojuist een eclatante overwinning behaald. Dus angst zal de koning wel niet gelijk ingeboezemd hebben.

Maar wat gebeurt hier dan wel? Wat komt deze koning van het kwaad doen? Nou, dat lezen we in vers 21: hij wil dat Abram de mensen teruggeeft, maar het bezit dat hij buitgemaakt heeft mag hij houden. De koning van Sodom wil het - met andere woorden - op een akkoordje gooien met Abram. Hij komt om een deal te sluiten.

Dat illustreert dan ook precies het appél dat uitgaat van deze koning, namelijk het appél aan het adres van Abram om zich over te geven aan de wereld van geweld. Abram die zich van z'n goede kant heeft laten zien, wordt hier geconfronteerd met die flinterdunne scheidslijn tussen schijnbare rechtvaardigheid en eigenbelang. Het klinkt namelijk heel redelijk: ik de mensen en jij de buit. Maar op het moment dat Abram daar in mee gaat, is

Verwerking

- Herken je de flinterdunne scheidslijn tussen rechtvaardigheid en eigenbelang? Hoe maak je voor jezelf het onderscheid?

hij niets anders dan die negen koningen die met geweld bezig waren hun eigen belangen na te jagen. Als hij akkoord gaat en hij met rijk beladen buit terug bij huis komt, maakt hij zichzelf onderdeel van de geweldspiraal van deze wereld en verschilt hij in niets van andere machthebbers. Door geweld jezelf

verrijken. Dan kan hij nog zo vol idealen begonnen zijn aan zijn expeditie, maar wanneer hij hiermee akkoord gaat is hij geen haar beter dan de rest. Geweld gebruiken om er zelf beter van te worden - ook al waren je bedoelingen eerst nog zo goed.

De komst van de koning van Sodom staat symbool voor het appél dat dagelijks op ieder van ons wordt gedaan om te spelen volgens de regels van deze wereld, waarin je toch vooral geacht wordt bezig te zijn met wat in jouw voordeel is. Dat gaat vaak heel subtiel en klinkt ook vaak heel logisch. Natuurlijk, je bent geen graaiende bankier en je bent geen misdadiger, maar je hebt toch ook wel last van mensen die je in de weg zitten? Mensen die andere ideeën hebt dan jij of die je tegenwerken en dan kun je zo maar gaan even terugduwen, of aan een touwtje trekken waardoor die ander weggezet wordt. Dat kan in het groot, maar ook gewoon in het klein. *Denk eens even na: heb jij nooit iemand subtiel weggezet omdat dat je beter uitkwam?* Dat appél komt in elk geval constant op ons af, of we nu willen of niet. Net zoals bij Abram hier.

Bid of God je het inzicht wil geven om het onderscheid te maken tussen schijnbare rechtvaardigheid en eigenbelang

De koning van de vrede

Maar hier bij Abram gebeurt iets bijzonders. Uit het niets komen we opeens en tiende koning tegen: Melchizedek. Weer een naam vol symboliek: rechtvaardige koning van de stad Salem, de stad van de vrede. *In een wereld vol geweld en eigenbelang komt de rechtvaardige koning van de stad van de vrede.* Juist op het moment dat Abram dreigt meegesleurd te worden in een wereld van eigenbelang en geweld, verschijnt deze mysterieuze figuur ten tonele.

Melchizedek doorbreekt de spiraal van geweld en eigenbelang

En wat doet deze koning? Hij brengt brood en wijn. In een wereld van nemen en graaien is hier een koning die staat voor een andere levenshouding. De houding van geven. Zo maar, zonder aanleiding en ogenschijnlijk zonder bijbedoelingen. Melchizedek

doorbreekt de spiraal van geweld en eigenbelang met een daad van liefde. Dan gebeurt er wat.

Ik moet denken aan het verhaal van Julio Diaz. Julio Diaz was een maatschappelijk werker in New York. Op een avond na z'n werk stapt hij uit de metro bij z'n favoriete eettentje om wat te eten. Plotseling kwam er een jongen met een getrokken mes op hem af en eiste zijn portemonnee op. Zonder bezwaar gaf Julio hem de portemonnee. Terwijl de jongen met de buit weg loopt roept Julio hem na: 'wacht even, je vergeet iets. Als je toch de hele avond gaat roven, kun je beter ook mijn jas meenemen om het warm te houden. De jongen komt op Julio af en vraagt hem waarom hij dit doet. Julio antwoord: ik neem aan dat je het geld nodig hebt. Maar ik wilde net wat gaan eten en kan wel wat gezelschap gebruiken. De jongen gaat op de uitnodiging in. Wanneer de rekening komt zegt Julio: nu moet jij betalen, want jij hebt mijn geld. De jongen schuift de portemonnee richting Julio en geeft het geld terug. Julio betaalt de rekening en geeft de overvaller 20 dollar, op voorwaarde dat hij z'n mes inlevert. De jongen doet dat, en met volle maag en zonder mes vertrekt hij uit het restaurant. De geweldspiraal is doorbroken door een simpele daad van vriendelijkheid.

Datzelfde zie je hier gebeuren: Abram staat op het punt meegesleept te worden in een wereld vol onrecht en geweld, maar dan komt Melchizedek en doorbreekt de geweldsspiraal. Abram gaat niet mee in deze wereld: hij wordt een gever. Hij geeft een tiende van wat hij verworven heeft aan Melchizedek en besluit vervolgens om niet mee te gaan in de slinkse spelletjes van de koning van het kwaad.

Een eenvoudige daad van vriendelijkheid, aandacht en belangeloosheid doorbreekt de spiraal van geweld en eigenbelang. Laten we daar niet te licht over denken! Dat gold bij Abram, dat gold bij Julio Diaz, en dat geldt nog steeds. *Ben jij wel eens zo'n Melchizedek geweest voor iemand anders? Of ken jij zo'n Melchizedek in je omgeving?*

Verwerking

- Ben jij wel eens een Melchizedek/Julio Diaz geweest voor iemand anders?
- Ken jij een Melchizedek/Julio Diaz in je eigen omgeving?

Melchizedek als hemelse boodschap

Maar hier is meer aan de hand. Ik noemde deze Melchizedek al een mysterieus figuur. Zo maar uit het niets verschijnt hij ten tonele. Je kunt het ook zien aan de tekst: als je vers 18 tot en met vers 20 weglaat heb je een prima lopende tekst. Alsof hij er later tussen is gezet. Als een bliksemschicht die er slechts een moment is, maar wel op je netvlies blijft hangen. Een figuur die geeft in plaats van neemt. Een koning die tegelijk priester is. Hij geeft niet hoog op over zichzelf spreekt de zegen uit over Abram. Hij zegen God.

Wat hier gebeurt is niet maar toevallig, maar hier wordt midden in de gevechten van de koningen van de wereld opeens - als een bliksem - iets zichtbaar van een ander rijk. Een hemels koninkrijk. En dat beeld, die ontmoeting maakt van Abram een gever.

Later zal de schrijver van de brief aan de Hebreëen zeggen dat deze Melchizedek een voorafschaduwing was van Jezus Christus. Hier laat God al iets zien van wat hij straks in Jezus Christus op een veel diepere en rijkere manier zal doen: *midden in een wereld van geweld en onrecht, met een daad van liefde en belangeloosheid mensen vrede brengen en mensen diep van binnen veranderen.*

Verwerking

- Jezus is gekomen om midden in een wereld van geweld en onrecht, met een daad van liefde en belangenloosheid mensen vrede te brengen en mensen diep van binnen te veranderen. Herken je dit bij jezelf persoonlijk? Zie je wat Jezus gedaan heeft ook doorwerken in je omgeving?

Inderdaad, deze wereld zit vol onrecht en eigenbelang. En wij, wij kunnen op z'n hoogst hier en daar kleine stukjes belangenloosheid en liefde verspreiden. De wereld zal er ten diepste niet door veranderen. Wij winnen de strijd niet van ons egoïsme en het inherente geweld van deze wereld en ons eigen hart.

Maar hier in Genesis 14 flitst goed nieuws op: God grijpt in, in deze wereld. Bij Abram en Melchizedek

nog als een bliksemflits, maar in Jezus Christus doet God het blijvend. In Jezus - in zijn 'geven', zijn geven van zijn lichaam en bloed, zijn brood en wijn - verandert God het egoïsme en het geweld van onze menselijke harten en vernieuwt ons tot mensen die leven vanuit deze gave. Mensen die zich niet laten sturen door de wetten van deze wereld, maar door de gevende liefde van God.

Deze flits in Genesis 14, en de blijvende komst van deze gevende koning, geven ons als kerken in deze wereld een geweldige hoop. Je kunt wel eens moedeloos worden van het geweld van deze wereld en het onrecht in je omgeving. Maar, er is hoop. Er is een ander rijk: het rijk van God. Dat rijk heeft de toekomst. Het groeit niet door geweld, maar door zelfopofferende liefde. En dat rijk wordt zichtbaar, daar waar wij als christenen midden in een wereld van nemen en eigenbelang, Christus volgen en Zijn liefde belichamen. Wij kunnen de hemel zelf niet op aarde vestigen. Maar we kunnen de hemel wel laten zien, waar we gedreven door de liefde van Christus als Abram ons laten voeden door Melchizedek en degene die hij vooraf schaduwde.

Vraag God om de veranderende kracht van Jezus' verzoenende lijden en sterven in je eigen leven
